

Välislähetus CCJE tööruhma kohtumine Haagis 16.-20.03. 2010

Julia Laffranque

riigikohtunik

16.-20. märtsini viibisin Haagis, Euroopa Kohtunike Konsultatiivnõukogu (CCJE) tööruhma kohtumisel. CCJE 2010. aasta arvamuse teemaks on kohtuotsuste täitmine ja kohtuniku roll selles. Euroopa Nõukogu liikmesriigiti on kohtunikel kohtuotsuste täitmisel väga erinevad rollid. Mõnedes riikides vastutab kohtunik otsuste täitmise eest (nt Hispaanias on see sätestatud koguni konstitutsioonis), teistes riikides ei ole kohtunikul otsuste täitmisega mingit seost. Enamuses riikides on siiski võimalik kohtulik järelevalve otsuse täitmise üle. Itaalias on näiteks kohtunikul võimalik *ex officio* kontrollida, kuidas kriminaalõiguse vallas tehtud kohtuotsust täidetakse, st inspekteerida kinnipeetava tingimusi vanglates. Euroopa Inimõiguste Konventsiooni kohaselt oleks õigusel õiglasele kohtumenetlusele kõigest illusoorne jõud, kui see õigus lõpeks kohtuotsusega ega hõlmaks otsuste täidetavust. Seega on kohtuotsuse täitmine oluline õigusriigi seisukohalt, kohtuotsus on alles siis tõeliselt tõhus, kui see on täidetav ja täidetud. Lepiti kokku arvamuse esialgne struktuur, mis peaks koosnema üldpõhimõtetest ja kohtuniku rollist kohtuotsuste täitmise tagamisel nii tsiviil- ja haldusasjades kui ka kriminaalasjades.

Lisaks arvamuse ette valmistamisele toimusid Haagis ka kohtumised hollandi kohtunikega ja kohtunike ühingu esindajatega, kohtute nõukoja esimehe, linnapea ja ülemkohtu kohtunikega. Kohtumisel kohtunikega tutvustati mh ühingu "Kohtunikelt kohtunikele", mis püüab olla toeks individuaalsetele kohtunikele üle maailma, kes puutuvad kokku nende sõltumatust piiravate asjaoludega (eriti nt Venemaal, aga ka Türgis ja mujal). Kohtunike koolituse vallas kirjeldasid hollandi kohtunikud, et neil on 30 tundi täiendõpet aastas miinimumnormiks, et nad sageli praktiseerivad ka vabatahtlikkuse baasil esimese astme kohtu kohtunike üksikotsuste kooslugemist teiste kohtunikega, et lihtsalt muljeid vahetada ja üksteiselt õppida, samuti, et neil on hakatud asju arutama rohkem kolmeliikmelistes koosseisudes vastupidiselt üldistele trendidele, selleks, et tõsta kvaliteeti ning vähendatakse ka ainult resolutsiooniga otsuseid. Koolitust antakse ka faktiliste asjaolude ja tõendite hindamise vallas ning otsuse põhjendamise tehnikates. Kuigi ka neil on välja töötatud teatud keskmine aeg, mis aja jooksul oleks mõistlik teatud tüüpi kohtuasju lahendada, leiavad nad, et kohtuotsuse kvaliteet ei tohi uppuda ratsionaalsusse. Ülemkohtus tuli jutuks EL õiguse ja Euroopa Inimõiguste Konventsiooni kohaldamine siseriiklike kohtute poolt, Hollandis valitseb selles osas monism.

Neil peetakse läbirääkimisi menetlusloa süsteemi juurutamiseks ja konstitutsioonikohtu loomiseks. CCJE liikmetele korraldati ka külaskäik Haagi rahupaleesse, kus asuvad muuhulgas Alaline Vahekohus ja Rahvusvaheline Kohus. Kõik töökohtumised toimusid kohtute nõukojas, mis asub endises pangahoones ja on väga esinduslik ka oma funktsioonide poolest.